

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

De penu legata

[urn:nbn:de:bsz:31-319543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319543)

a **P**atrem solvere. Quod sequit bal. in. l. certu. in. ij. col. C. fami. ber. facit tex. in. l. sed tñ ideo. solu. ma. t. ibi Imol. t. etiam ibi pbat q solvere pro carcerato etiam si sit cõiuncta psona non presumit solutu animo do nandi: sed animo repetendi. t. ibi hoc etiam no. imol. quid in matre fra tre amico t. patre. vide bal. in dicta. l. liber.

b **U**z do
c minus
§. fil. hñc
tex. allegat
bal. in rub.
C. de v. sig.
in ver. s. qd
si testator.

c **S**ibi p
iudicat. hoc
dñm simpli
citer refert
t. sequit ro.
m. l. si moza
in pe. col. so
lu. matri.

d **N**o pōt
liberare. vtz
fil. possit li
berare debi
toris patrio
adeo q ipso
scō herede si
bi p iudicat.
vide spec. in
ti. de pac. s.
pe. v. qd si fi
lius. t. bar. i.
l. fil. j. de
solu. ego ali
as tenui istā
opi. hic nisi
fil. dubitat.
set d vita pa
tris p. nec
nos. cuz ibi
no. h allega
tio. vel nisi
patre volēte
fecisset libe
ratione. l. fi.
C. de pac. q
bus casibus
valebūt libe
ratio semp t
noc. bit p re
gulam. l. cū
vir. j. de vsu
cap. nec pla
cet opi. bar.
m. d. l. filius
fa. quā seq
imol. p. l. ser
uo alieno. q
t. a q. q. sua
distinguit est
ptra tex. l. d.
l. cū vir. v.
scienti. ista
l. si funduz
scieno. C. de
eulc. t. no. et
doc. l. d. l. cū
vir. fonte et
attētari pos
set indistincte
tale pem va
lere fauore
liberationis
per. d. l. t. su
uz. s. de pac.
quā ita alle
gat bar. i. l.
stipulatio h
mō pcep. de
ver. obli. ad
fi. t. i. l. fi. ad
fi. C. de pac.
t. si vera esset
opini. Dy. t.
tūc eēt vtz
in liberatione
ti. luc. rō. p.
ut videt lo
qui tex. i. d.
l. t. suū. per

t qd ibi no. C. de neg. ge. Et p̄dicta s̄a qñ filius delinqt. t. sic ex suo delicto oportuit p̄rem solue re. Si p̄o ponamus eū captū a latriculis t. ab hostibus t. pater redimeret eū: tūc videt̄ facere officio pietatis. nec ex hoc filius teneret. vt. l. li ber capt. C. de capti. t. possit. reuer. t. ita loquit̄ quicquid dicat Duil. in dicta. l. frater a fratre.

s **I** seruo. C. de. l. ij. §. con trariuz. s. de do. ple. So. ibi manumisit directo hic per fidei cõmissum. t. ista est vera solu.

c **U**m dominus. Facit s. de pac. l. tres fratres. t. quod ibi no.

Testimēto. C. de. p. q. manumissio ne suoꝝ extinguit lega tū peculij: vt. s. e. l. i. Glo. sol. notabiliter. C. s. tūc op. quō pōt actioe ex testō: qa manumitten do iter viuos v̄f peculiu pcedere: vt. l. i. C. d. pe. ei. q. li. Rūdeo duob. mōis. p̄mo h̄o pōt agi ac tioe ex testō: qa p̄tinet p̄ q̄ actio inter viuos: vt. l. iij. §. si rē. s. de le. iij. Vel dic qd id dicit ma numittēdo iter viuos peculiu v̄f pcedere. vtz ē nisi alr de peculio disposuerit. s. h̄ alr disposuit i testō. vñ manumittendo nō v̄f peculiu pcedere.

Ex. §. sequenti.

Filius. In nullis dispositio circa spēm factā iter viuos derogat generi .h. d. Cōtrariuz eēt si in vltima volūtate dispositio spēi eēt inutilis: vt. l. fi. §. si. de au. t. ar. le. t. no. in .l. iij. §. si. s. de leg. i. t. dixi in. l. q̄stru. §. pe. t. si. s. ti. i. C. Altrio iste tex. facit ad. q. vtrū filiusfamil. possit debitores p̄ris liberare. t. sic eo scō p̄fesa. p̄iudicat sibi. Et v̄f qd sic: vt. h. t. l. si cū optio. s. de op. le. t. l. iij. §. idēz q̄rif: vt. ait sabin. s. e. In p̄trariū facit. l. i. §. qd ait p̄tor volūtate. j. quorū lega. t. l. cū ita. §. si. s. de leg. ij. t. no. glo. in. l. nec nos. C. de capti. Ita dicit Dy. de ista qōne v̄f ca sus in. l. t. suū. §. s. t. si. q. s. §. se. s. de pac. Bre uiter puto si qd ē fili. h̄z aliquā spēm de p̄nti cō tra debitores p̄rios: qa sibi sūt obligati sub cō ditiōe: tūc pōt facere liberationē q̄ eo scō patre fa. sibi p̄iudicat: vt. l. t. suū. §. sed t. si quis. s. de pac. t. l. ij. §. quod si in p̄ris in. fi. s. fo. ma. Si h̄o nullā spē h̄z nisi succedēdi: tūc ista spes nō attē dif. t. ab ista spe nō pōt liberare: qa nō attē dif talis spes: vt. l. post emācipationē. de li. lega. ad idē. l. i. §. qd ait p̄tor. j. quoz le. s. pōt se obliga re: vt. si h̄rs erit qd nō petet. s. hoc faciēdo forte eēt indign. h̄ ditate p̄ris: vt. l. fi. C. de pac. t. l. q dā i. h. t. l. se. j. de do. t. j. s. h̄is q. vt. idig. l. ij. i. fi.

s **I**sticho. Istam. l. declara vt dicit glo. t. c.

d **D**ominus. C. de. l. cum qō. C. de le. Solu. glo. ibi loquit̄ qñ legauit eandē rē plu ries sub eadē appellatiōe h̄ sub diuersis: qa p̄ri mo sub noīe peculij. scōo sub noīe vicarij sp̄at̄ t. ista ē bona sol. p. qua facit qd no. j. de sti. ser. l. ij. Dices tu. nōne cū legat vicariū istud ē nomē pe culij. Rūdeo illud non est proprie peculiu: sed quedā demonstratio que respicit suum. Alij ali ter dicunt t. legunt h̄c. l. alio modo de qua lec. non curo: quia non continet vtilitatem.

domi. in. c. q̄uis. circa. iij. col. de pac. in. vj. vbi per lapum.

e **D**ominus sticho. §. seruis. No. mirabilē tex. No. pro officiali qñ d̄z d̄z findicari. Adde q̄ dixi post bar. i. l. aurelius. §. gaius. de li. le. bar. t. bal. in. l. obseruare. t. quod no. bal. t. imol. in. d. l. si seruis veritus.

f **I**ci fili. Adde bar. in materia huius. l. in. l. quotiēs q̄ dotis. fo. ma. t. quod dixi post bar. i. l. filie. C. fam. hercis. t. no. bar. i. l. si do nationis. C. de colla. t. s. hoc tex. vide per bal. in. l. cū vir. C. de fideicō. t. m. l. ii. C. d. iof si. dona. t. p. bal. in. l. filie i. vii. col. C. fami. ber. t. in. l. filius. in. vi. col. c. ti. in ver. vlti. ruz quero. t. adde ter. i. l. pak. s. pa. ter plurib. de le. ii. t. v. de bar. i tra ctatu duozū fratrum.

Testamēto codicillis.

Ad dñs d̄z seruo cõputat in peculio si talis erat dñi p̄suetudo. h. d. C. de. p. q. talis scriptura seu p̄suetudo nō d̄z ispici: vt. l. cū certū. s. de vi. tri. t. oleo lega. So. vt. ibi. C. p̄re op. de. l. peculij. §. sicut. s. eo. So. hic propter consuetudinem.

Ex. §. sequenti.

Si officialis non d̄z findicari ex forma statuti an possit findicari de eo qd de bonis communis ad eum peruenit.

Seruis. Seruis quos testator iubet nō debere scrutari t. sine inq̄ sitioe eē eis nō v̄f legare peculiu nec reliq. h. d.

Mo. mirabilē tex. ad statutu qd dicit: qd talis officialis non debeat findicari nec sup eū ingri: qd vtz est nisi p̄ religis ex eo qd rem āsisset penes eū de bonis cōis: vt. h. qd tene mēti. facit. l. si ser uis veritus. s. de le. i. t. l. si q̄ rōes. j. de li. le. t. l. aureli. §. i. e. ti. t. l. qdā decedēs. s. de admi. tu.

Ex. l. sequenti.

Valeat testm̄ in quo pater assignat peculium filijs: s. non dicat iure institutionis. t. idē si relin quat iure falcidie.

Ici fili. Ad p̄ p̄ filio stipulat i p̄fectio peculio i du bio ei pcedere v̄f. h. d. ē bōa lex t. mēti tenēda. Ad hoc facit. l. qd fructuan. de acqui. re. do. vbi dñs dādo suo v̄f i dubio sibi pcedere in peculiu. t. hoc ē vtz qñ p̄ ipse stipulat p̄ filio tūc eni cū nulla traditio v̄f aliqd qd p̄ traditione sit iteruenerit v̄f i peculiu p̄fectio pcedere. facit. l. i. C. de castre. pecu. S. si p̄ faceret filiu stipu lari: an tūc videret pot̄ donatio qd peculiu p̄f ecitū. Dic vt dixi. l. i. si p̄ i p̄n. j. de dona. Ja. de are. dicit qd si p̄ assignat filijs suis peculium nec dicit iure institutiois qd testm̄ v̄z. S. qd si reliquit iure falcidie filio. Lerte valet acti diceret iure i stitutiois. gl. est in. l. si patronus. §. i. j. de dona.

De penu legata. Rubrica.

Ex. l. sequenti.

An euētus p̄ditiois p̄stituat debitorē i mora: ibi. Quero. Et an p̄ añ euētū diei tacite v̄f p̄p̄ se v̄f añ li. p̄testa. possit mora purgari vide in fi.

Xori. Si legatū penale inci pit a p̄cedēti dispositio ne ipm legatū ē i p̄statioe nō in peti tiōe quo ad executiois effectū. t. mo ra pōt purgari vsqz ad li. p̄te. vel diez a testatore statutu siue legatū sit vnuz siue i ānos singulos .h. d. Diuidit. primo pōit thema t. q. Scōo rñ det qñ legatū ē vnū. Tertio qñ legatū t. penus sūt i ānos singulos. Quarto qñ legatū ē i ānos

et quod dixi post bar. i. l. filie. C. fam. hercis. t. no. bar. i. l. si do nationis. C. de colla. t. s. hoc tex. vide per bal. in. l. cū vir. C. de fideicō. t. m. l. ii. C. d. iof si. dona. t. p. bal. in. l. filie i. vii. col. C. fami. ber. t. in. l. filius. in. vi. col. c. ti. in ver. vlti. ruz quero. t. adde ter. i. l. pak. s. pa. ter plurib. de le. ii. t. v. de bar. i tra ctatu duozū fratrum. g. C. Ac si di ceret relictu iure falcidie habetur pro insti. t. idem voluit bal. i auē. vnde si parēs. C. de inoffi. testa. C. De penu legata. rub. h. Fori. v. h̄ac .l. l. i. mita vt per bal. in. l. est post treem. xiiii. col. cū seq. in lec. s. si quis can tio. t. colligi tur ex no. p bar. in. l. si l. sulay. in. iiii. q. de v. ob.

mmj

singulos penus est vna. scda ibi: si qdē. tertia ibi: q si in annos. quarta ibi: quid ergo. vsqz ad fi. **Quero** qñ legat penus et si nō fuerit datū aliqd nomine pene an sint plura legata vel vnū. **Glo.** dicit hz nitas est. aut incipit a pcedenti pditione et est vnū legatū. hic est casus in. l. si penū in fi. j. qñ di. le. ce. et l. ita stipulatus. j. de ver. obli. Si nō incipit a pcedenti dispositioe duo sunt legata: vt .d. l. si penū in pn. sed qa vna pstatio sufficit qñqz videt vnū legatū: vt. l. cū sine pñitione. j. qñ di. le. ce. et ita debet intelligi. l. i. §. itē si ita in fi. §. j. ad. l. falcidiā. **Di-** citur hz q sola pecunia est in obligatioe. qro vtrū penus ante moram sit in obligatioe ciuili et naturali. **Glo.** q sic in. l. si penū. j. qñ di. le. ce. lz aliter qdā dicāt. j. ad. l. fal. l. i. §. itē si ita. et male. **Quero** vtrū ipsa penus possit peti. **Tex.** hz vñ dicere q nō. et hēs glo. in. l. i. §. item si ita. j. ad. l. fal. tangit in. l. si duo societate. §. pro so. **Cōtra-** riū. j. de ac. et obli. in. l. obligationū fere. §. si. so. aut quis vult petere penū quo ad effectū: vt ipsam inuito herede psequat et nō pōt: qa cū post litē pte. pmū legatū nouet per penale stipulationē et in illa transfundat vt h. z. d. l. si penū. et l. i. §. itē si ita. j. ad. l. fal. pater: qa non pōt fieri pdenatio. et ita vñ intelligi h. sed qtrū ad effectū inducen de more vel nouationis pōt peti: vt. l. obligationū fere in fi. j. de ac. et ob. et qd ibi no. et ita dicit **Oldra.** et ita scrip si in. l. ita stipulatus in fi. j. de ver. ob. **Itē** dñ hz qz pōt soluere penū donec lis ptestet. qro vtrū post litē cōtestatā qz offerēdo penū liberef a pena pecuniaria. **Re-** spōdeo aut lis est ptestata sup pecunia. et tūc post li. pte. amplius non admittit purgatio more: vt h. ibi cū eo lis de pecunia ptestet. ita vñ intelligi. l. si insulā. j. de n. obli. et l. si ita qz. §. seia. de n. obli. et qd ibi no. Sz si lis nō eēt cōtestata sup pecunia. tūc admittet purgatio more eēt post litis ptestationē: qa reus qñcūqz offerēdo id qd petitur liberaf: vt insti. de ppe. et tēp. acti. in fi. et l. interduz. j. de n. obli. lz glo. aliter ibi dicat. et nō bene. sed in hoc ē dñia: qa lite ptestata sup pecunia nō sufficeret sola oblatio: vt. l. sed et si alia die. §. de pñi. pecunia. **Sed** regreret oblatio et pñignatio que hēret vim solutionis: vt insti. de ppe. et tēp. ac. §. si. et de hoc dixi in. l. si insulā. j. de n. ob. **Quero** dicat hic qz pōt purgari mora donec lis contestetur nisi aliud tps tē. quero exēplum qñ est statutū tēpus ex mēte testatoris dicit glo. qñ iussit aliquid dari de fructibus futuri anni. **Ista** glo. videt expresse cōtra opi. oium doc. dicentū qz euentus pditionis quem in mora nō cōstituit. ita tenent doc. in. l. in minoz. C. in qui. cau. in integ. resti. nō est ne. et **Gul.** de cu. in. l. qd te. §. si cer. pe. dixi in. l. quotiēs in diē. j. de n. obli. et l. ita stipulatus eo. ti. sed cōstat qz qñ legant fructus futuri anni obligatio est pditionalis: vt. l. i. in fi. j. de pñi. et demō. male ergo dicit ista glo. **Breuius** vel dicamus qz ista glo. nō pōt fuit bonū exemplū. sed est ponendū per. l. nec semel. §. si in habitatione. j. qñ di. le. ce. vel sustinendo glo. dic qz hic fructus futuri nō fuerūt adiecti obligationi: sed executioni. et sic natiuitas obligationis nō differet: vt. l. qdā testō. §. de leg. i. et l. lucius. de ali. et ci. le. dixi plene in. l. in ter stipulante. §. sacra. j. de n. ob. et tūc ista glo. sine scrupulo pcedat. **Itē** dicat hic qz post litis cōtestationem purget mora. quero vtrum ante euentū diei expresse vel tacite vel ante litis ptesta. possit purgari mora. **Aidetur** qz nō: qa est adiecta pena ergo tē. vt. l. magna. C. de cōtraben. et cōmit. stipu. **Cōtrariū** dico qz admittit purgatio qñ est adiecta pena tñ. secus si eēt adiecta dies et pena: vt ibi. **Fallit** in iudicijs sm materiam. l. et si post tres. **Sōm** hoc habetis hic quādo principalis dispositio est nouata per penalem admittit purgatio more ante litis pte. casus est hic. et nō qz si sit adiecta pena et dies expresse vel tacita non admittitur purgatio: vt hic.

Ex. §. sequenti.

Can sit differētia qñ legat penus singulis annis vel semel tñ. et cū legatū est annuū an admittat purgatio more vide in pncipio. **Et** an cū plures sunt pstationes statiz

cū est cessatū in vna cōmittat stipulatio penalis in omnibus: ibi. **Genio.** **Et** an ptractus bonafidei nouent persequentē stipulationē penale: ibi. **Ultimo.** **Et** an si statutum dicat qz si qz extraxerit sanguinē in platea amputet sibi manus nisi soluerit centū: vsqz ad quot tempus poterit illa soluere.

Quod si iānos. **Quero** vtrū sit differētia qñ pena ve penus debet singulis annis vel qñ semel tñ. **Glo.** videt dicere qz nō in glo. que incipit. hz certe tē. posita in pcedenti ver. **Illud** nō videt verū: nā quādo est vnicum tñ legatum admittit purgatio vsqz ad litis ptestationē. sed qñ est in singulos annos cū hēat diem non videt qz admittat purgatio propter diem: vt qdā habent hz ad ditionē **Dy.** sed nō credo **Dy.** dixisse: qa puro qz admittatur purgatio an litis ptesta. nā qd dicit qñ dies apponitur euentus diei cōstituit que in mora intellige de die apposita causa differēde solutionis. secus si causa multiplicande obligationis: vt in legato in singulos ānos. nā nō est pgruū qz eodē tpe oriat actio et mora pstatua: vt .l. qd dicimus. j. de soluti. et ideo admittit purgatio vsqz litis pte. vt hic nisi poneret appositā esse aliā diez causa differēde solutionis: vt si dico in annos singulos in pscate: qa post euentū diei appositi cā differēde solutionis nō admittit purgatio. **Genio** ad quartaz prem et quero vtrū qñ sunt plures pstationes statiz cū est cessatum in vna cōmittat stipulatio penalis in oibus. **Breui-** ter dic qñqz disponētes vt testator vel alij ptractes apponūt dispositionē per noīa collectiua: vtputa si oīs pecunia data nō erit: tūc centuz dabis noīe pene. vel si sua quaqz die pecunia soluta nō erit tñ dabis que dicitio ē nomē collectiū: vt. l. hoc articulo. de here. insti. tūc nō cōmittit stipulatio nisi elapso toto tpe: vt. l. si necessaria. §. si annua in pn. §. s. de pig. ac. **Quqz** apponit dispositio stipulatiois penalis per sba distributiua: vt sic. si alia qua pecunia nō fuerit soluta termino suo tñ dabis noīe pene. tūc statim cū est cessatuz in vna cōmittit stipulatio penalis in totū: vt. d. §. si annua in fi. **Quqz** est dubiuz: qa vñ sba simplicibus: vt si solutū nō fuerit tñ dabis noīe pene. et tūc videt mens disponētis vt statim cōmittatur stipulatio penalis in totū. **H** est casus no. et mēti tenendus. **H** est qrtus casus indubitabilis qñ pena particulariter adijcit cuilibet particulari solutioni de quo sequit. §. qz si in annos. §. pxi. et l. lecta. §. si cer. pe. **Ulti-** mo no. qz ex hoc reprobatuz opi. **Dy.** et **Fran.** **Accur.** et **Gul.** in. l. pñia. §. de ac. emp. vbi dicit qz ptractus bonafidei non nouat per sequentē stipulationē penale. secus in ptractibus stricti iuris. hoc non videt vey: vt h. z. l. i. §. item si ita. j. ad. l. fal. et l. si penū. j. qñ di. le. ce. nāz scitis qz legata habēt naturā contractū bonafidei: vt. l. in minoz. C. in qui. ca. in inte. resti. nō est necessaria. et l. seia in fi. de do. causa mor. et tñ videtis qz per sequentē stipulationē nouant. qd plene examinavi in. l. ita stipulat in vltimis cōtrarijs. j. de n. ob. dic vt ibi dixi. **Quero** statutū dicit qz si aliqs extraxerit sanguinē in platea amputet sibi manus nisi soluerit centū. vsqz ad qtrū tēpus poterit soluere ista centum. **Dic** vt. l. itez veniunt. §. i. §. de peti. here. vbi innuit qz vsqz ad sententiam.

Ex. l. sequenti.

Saturum prohibens sagittamenta extrahi extra ciuitatem tempore guerre prohibet balistas extrahere.

Si penum. **Esculenta** et poculenta ad vsuz pñissimil. et amicorū ipsius indefinite legato penoz pñentur. spāle nō legatū ad ipsius vsuz restringit. et si arida penus legef nulla vasa cōprehendit. liquida nō vilia tñ vasa cōprehendit. et si legatū penoz extinguit et legatuz vasoz. h. d. **Mo.** tex. ibi esculenta vtrū ea que tē. **Factū** est statutū tpe guerre qz non possunt extrahi sagittamenta de ciuitate vtrū baliste possint extrahi. **Aidet** qz sic: qa non sunt sagittamenta. **Sed** cōtrarium est nitas:

C Mon ad mittit . per bar. et doc. l. si insulam in. iiii. colū. de ver. obli. et vide. j. p. time.

C Quod si in ānos. statuz dicit. hoc statutuz est bononie. et vide bar. l. si quis quo qz. de here. insti. **U** pe q nū. vi de qd no. p istū tex. et in hac materia dixit bar. in .l. ita stipulatus. i. xj. colū. de v. ob.

mm iij

